

12. ПОТРЕБИ ОБЛАСТІ В НАСІННІ

Сучасна система насінництва в Україні передбачає, що поряд із спеціалізацією та концентрацією насінництва в спеціалізованих насінницьких господарствах, насінництво ведуть і великі господарства в своїх спеціалізованих підрозділах (насінницьких бригадах, відділках). Системою насінництва передбачається, що господарства на товарних посівах використовують насіння не нижче п'ятої категорії. Тому, вони проводять сортооновлення, як правило, один раз у 3-4 роки, купуючи базове насіння на ділянку розмноження, або на весь насінницький посів.

Мета заняття. Вивчити систему насінництва зернових, олійних культур і трав. Набути навички розрахунків потреби в насінні і насінницьких площ для господарств з внутрішньогосподарською спеціалізацією з насінництва.

Завдання. Вивчити систему насінництва зернових, олійних культур і трав. Розрахувати потребу в насінні для сівби на площах, які будуть зайняті під товарні та насінницькі посіви сортів культур у господарствах області. Скласти план-замовлення на виробництво базового насіння (репродукцій) для науково-дослідних установ, які вирощують насіння для господарств області при внутрішньогосподарській спеціалізації з насінництва.

Вихідні дані. Загальна площа посіву сорту озимої пшениці Володарка в області становить 90000 га; норма висіву 2,3 ц/га; перехідний (страховий) фонд насіння створюють у розмірі 15 % потреби у насінні; строк сортооновлення базовим насінням на всю площу насінницьких посівів господарства – один раз у чотири роки; вихід кондиційного насіння 70 % від бункерного врожаю. Урожайність – 40 ц/га.

Послідовність виконання завдання. Спочатку визначаємо потребу в насінні для товарних посівів господарств області. Для цього площу товарних посівів з сорту треба помножити на норму висіву ($90000 \times 2,0 = 180000$) і додати величину перехідного насінневого фонду в розмірі 15 % від потреби в насінні (тобто $180000 \times 15 : 100 = 27000$). Таким чином, потреба в насінні разом з перехідним насінневим фондом на товарні посіви становитиме $180000 + 27000 = 207000$ ц.

Знайти вихід кондиційного насіння з 1 га насінницьких посівів (70 %). При врожаї 40 ц/га він дорівнюватиме ($40 \times 70 : 100$) 28 ц/га. Визначити площу насінницьких посівів у господарствах області можна, поділивши потребу в насінні на вихід кондиційного насіння з 1 га ($207000 : 28 = 7393$ га). Розрахувати потребу в насінні для насінневих посівів господарств області, тобто того, яке повинні виростити науково-дослідні установи області та їх господарства.

Потреба в насінні на насінницькі посіви господарств визначається множенням площі насінницьких посівів на норму висіву ($7393 \times 2,0 = 14786$ ц). Визначена кількість насіння потрібна на весь період сортооновлення, в даному випадку на чотири роки. Щорічно господарствам для сортооновлення потрібно лише $1/4$ цієї кількості (тобто $14786 : 4 = 3696,5$ ц). Це насіння, як уже зазначалося раніше, вирощують науково-дослідні сільськогосподарські установи, створюючи на нього перехідний фонд у розмірі 25 % від потреби ($3696,5 \times 25 : 100 = 924,1$ ц). Отже, для господарств області із внутрішньогосподарською спеціалізацією з насінництва науково-дослідні сільськогосподарські установи області повинні щорічно вирощувати $3696,5 + 924,1 = 4620,6$ ц базового насіння (першої репродукції). Виходячи з потреби в базовому насінні (першої репродукції), можна зробити розрахунки площ, зайнятих під посівами базового насіння (першої репродукції) і попередніх ланок виробництва насіння у науково-дослідній установі (що проводилося на попередньому занятті) (табл. 20).

Таблиця 20

Розрахунки потреби в насінні і насінницьких площах господарств області з внутрішньогосподарською спеціалізацією з насінництва

Культура і сорт	Площа посіву, га			Сортооновлення			Науково-дослідні установи вирощують насіння із страховим фондом
	Всього	У тому числі		Строк і яким насінням	Норма висіву, ц/га	Потреба в насінні господарства	
		Насінницьких	Ділянок розмноження				

Господарства часто отримують насіння не на всю площу насінневих посівів, а лише на їх частину – ділянку розмноження базового насіння. Розмір останньої має бути такий, щоб вирощеного на ній насіння вистачило б на наступний рік для насінневих посівів господарства. Площа ділянки розмноження визначається множенням площі насінневих посівів господарства на норму висіву і діленням результату на вихід кондиційного насіння з 1 га ділянки розмноження. При такому забезпеченні базовим насінням господарства проводять сортооновлення, як правило, щорічно. Знайшовши площу ділянок розмноження, розрахунок потреби в базовому насінні проводять так само, як і під час використання його на всю площу насінневих посівів. Одержані дані записують у табл. 20. Далі роблять

аналогічні розрахунки з іншими сортами цієї культури та сортами інших вирощуваних в області культур.

Виконане завдання входить до індивідуальної розрахункової роботи з «Проектування комплексу заходів, які забезпечують одержання високоякісного насіння і садивного матеріалу польових культур».